Besluitformulier

Team Projectmanagement Gebiedsontwikkeling

Zaaknummer: 3939652 Datum: 31 augustus 2026	
Onderwerp: Gecoördineerde aanvraag netcapaciteit en aanvraag maatschappelijke prioriteit woningbouw en onderwijshuisvesting	
Besluit: 1. De Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit onderwijshuisvesting en woningbouwprojecten Gemeente Alphen aan den Rijn 2026 vast te stellen; 2. Wethouder Peters te machtigen voor het vaststellen van de volgordelijst en de ondertekening van de benodigde bestuursverklaringen per project;	

Publiekssamenvatting

Om de doorlooptijd van woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten te waarborgen, heeft het college beleidsregels vastgesteld voor het prioriteren van deze projecten in de gecoördineerde elektriciteitsaanvraag. Daarnaast is Wethouder Peters gemachtigd om de volgordelijst vast te stellen en de bestuursverklaringen af te geven. Deze maatregelen zijn noodzakelijk omdat netbeheerders sinds 1 juli 2026 geen ruimte meer mogen reserveren voor woningbouw, terwijl de gemeente wel ervoor moet zorgen dat deze projecten voldoende capaciteit krijgen.

Inleiding

De gemeente staat voor de uitdaging om woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten tijdig gerealiseerd te krijgen. Voor woningbouwprojecten geldt de veranderde regelgeving per 1 juli 2026 . Vanaf die datum reserveren netbeheerders geen ruimte meer voor kleinverbruik, waaronder woningbouw. Om deze projecten toch van voldoende transportcapaciteit te voorzien en vertraging te voorkomen, is het noodzakelijk om als gemeente het initiatief te nemen. Daarom wordt voorgesteld om de Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit onderwijshuisvesting en woningbouwprojecten Gemeente Alphen aan den Rijn 2026 vast voor het bepalen van de volgorde waarop de projecten worden aangevraagd bij de gecoördineerde electriciteitsaanvraag. Daarnaast wordt voorgesteld om de voor zowel het vaststellen van de volgordelijst als het ondertekenen van de bestuursverklaringen om Wethouder Peters hiervoor te machtigen.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Door het tijdig regelen van de transportcapaciteit en prioriteit bij netbeheerders voor woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten, doen wij al het mogelijke om ervoor te zorgen dat deze projecten daadwerkelijk elektriciteit hebben bij de bouw en oplevering. Hierdoor dragen we bij aan de oplevering van nieuwe woningen en onderwijsgebouwen, wat bijdraagt aan een betere woon- en leefomgeving voor huidige en toekomstige inwoners.

Kader

- Artikel 160, eerste lid, aanhef en onder d, van de Gemeentewet
- Artikel 4:81, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht
- Artikel 14 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek
- Artikelen 7.21 t/m 7.23, en tabel 3 en 4 van bijlage 3, van de Systeemcode elektriciteit 2026

Argumenten

Vanaf 1 oktober 2026 wordt het voor gemeenten mogelijk om eerder in het planproces ruimte op het elektriciteitsnet aan te vragen voor woningbouwprojecten die binnen tien jaar worden opgeleverd. Dit is voor de gemeente een nieuwe, privaatrechtelijke rol. Hierdoor krijgen initiatiefnemers van projecten, die vaak een lange doorlooptijd hebben, al in een vroeg stadium duidelijkheid over de mogelijkheid voor aansluiting op het elektriciteitsnet. Het is belangrijk dat gemeenten vóór 1 oktober 2026 voorbereid zijn om aanvragen in te dienen.

<u>Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit onderwijshuisvesting en woningbouwprojecten Gemeente Alphen aan den Rijn 2026</u>

Als gemeente gaan we eenmalig een gecoördineerde aanvraag doen voor alle onderwijs- en woningbouwprojecten die op 1 oktober ver genoeg zijn om daar transportcapaciteit voor aan te vragen. Om de aansprakelijkheid van onze gemeente zo veel mogelijk te beperken tegenover projectontwikkelaars en andere externen die claimen schade op te lopen doordat zij te laat de benodigde transportcapaciteit geleverd krijgen, hebben we duidelijke beleidsregels nodig die ondubbelzinnig laten zien hoe de volgordelijst tot stand komt die we zullen indienen bij de netbeheerders.

De voorgestelde beleidsregels sluiten grotendeels aan bij de Modelbeleidsregels zoals die is opgesteld door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Daarop zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd:

- Onderwijshuisvesting is meegenomen;
- De tweede stap rangordebepaling is nader geconcretiseerd, specifiek op projectrijpheid
- De derde stap op het maatschappelijk belang is aangepast naar meer objectief toetsbare criteria:
    - Onderwijshuisvesting gaat voor op woningbouwontwikkelingen;
    - Een eerdere datum van onherroepelijkheid/verleend of aangevraagd zijn van de omgevingsvergunning/planologische toestemming/ondertekening overeenkomst gaat voor op een latere datum
    - Vervolgens zullen de projecten met een betere aansluiting op ons woonbeleid voorrang krijgen op de projecten die slechts het minimaal noodzakelijke realiseren.
- Als projecten nog steeds gelijk eindigen zal er een loting plaatsvinden met aanwezigheid van een notaris.
- De rechtsbescherming vindt plaats door middel van de mogelijkheid voor ontwikkelaars om een zienswijze in te dienen in plaats van ‘bezwaar’.

Van belang is dat alle projecten, ook de gemeentelijke projecten, op een gelijke wijze zullen worden behandeld en beoordeeld met deze beleidsregels.

Voorrang voor onderwijshuisvesting

In de beleidsregels krijgen projecten voor onderwijshuisvesting voorrang op woningbouwprojecten. Onderwijshuisvesting is acuter omdat een gebrek aan schoolplekken directe en onomkeerbare gevolgen heeft voor kinderen: leerachterstanden, ziekteverzuim door slechte omstandigheden (bijvoorbeeld bij verouderde onderwijshuisvestingen) en sociale uitsluiting als leerlingen ver van huis naar school moeten. Deze effecten zijn moeilijk in te halen en raken de toekomstkansen van een hele generatie. Bovendien is de vraag naar schoolplekken minder voorspelbaar en groeit sneller door demografische schommelingen (een kleine toename in geboortes betekent binnen 4 tot 6 jaar een piek in basisschoolleerlingen, die weer verdwijnt als die groep doorstroomt naar het voortgezet onderwijs. Deze golfbewegingen zijn snel en lokaal), terwijl woningbehoefte geleidelijker toeneemt en langer doorwerkt.

Bestuursverklaring

Als onderdeel van de bewijslast bij het aanvragen van de maatschappelijke prioriteit moet de gemeente de volgende stukken aanleveren:

- Een bestuursverklaring zoals bedoeld in artikel 7.21, derde lid, onderdelen a tot en met f, door of namens het college
- Onderwijs: Afschrift van het Integraal Huisvestingsplan waarin de onderwijslocatie is vermeld.
- Woningbouw: Afschrift van de overeenkomst tussen de gemeente en de ontwikkelaar of initiatiefnemer waarin afspraken zijn vastgelegd over de te bouwen woonbehoefte en indien nodig aanpassing van het omgevingsplan of een afschrift van het omgevingsplan waaruit blijkt dat op de specifieke locatie woonbehoefte is voor zien.
- Woningbouw: Voor zover een koppeling wordt gemaakt tussen woonbehoefte en kleinschalige onlosmakelijk verbonden activiteiten en/of collectieve voorziening: een aanvullende bestuursverklaring als bedoeld artikel 7.21, vierde lid, door of namens het college van burgemeester en wethouders en een bewijsstuk waaruit ondubbelzinnig blijkt dat de koppeling tussen de woonbehoefte en de kleinschalige onlosmakelijk verbonden activiteiten nodig is voor de realisatie van het woonproject en/of de collectieve voorzieningen nodig zijn voor de woonfunctie.

De bestuursverklaring moet de volgende elementen bevatten:

a. een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat de gevraagde transportcapaciteit noodzakelijk is voor de taken in de omschrijving zoals opgenomen per (sub)functie in tabel 2 of 3 van bijlage 3;
b. een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat de gevraagde transportcapaciteit noodzakelijk is om te starten met de activiteiten of taken als bedoeld in tabel 2 of 3 van bijlage 3 en niet kan starten zonder de gevraagde transportcapaciteit;
c. een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat de activiteit op korte termijn, na toekenning van de gevraagde transportcapaciteit en, voor zover van toepassing, na de realisatie van de aansluiting, zal starten;
d. een verklaring dat de bewijsstukken als bedoeld in tabel 4 van bijlage 3 compleet zijn;
e. een verklaring dat de bestuursverklaring naar waarheid is ingevuld; en
f. instemming dat de met prioriteit toegekende transportcapaciteit wordt afgenomen indien de verklaring niet naar waarheid is ingevuld of indien er sprake is van vervalsing van de bewijsstukken genoemd in tabel 4 van bijlage 3.

Aangezien de bestuursverklaring door of namens het college moet worden ingediend en hierover geen specifiek mandaat is afgegeven in onze mandaatregeling wordt voorgesteld om Wethouder Peters hiervoor te machtigen om te tekenen namens het college.

De benodigde informatie zal moeten worden aangeleverd door de projectontwikkelaar of betrokken ambtenaar bij de gemeente (indien het gaat om een gemeentelijk project). Daarvoor is een speciaal formulier ingericht op onze website: www.alphenaandenrijn.nl/eerderaanvragen

Voorfinanciering aanbetaling aansluitkosten
De netbeheerders brengen over het algemeen kosten in rekening voor het opnemen van een aanvraag op de wachtlijst, bij zowel Liander als Stedin zal dit 20% van de aansluitkosten betekenen. Een aansluiting kost € 1.662,- (100%) en de aanbetaling daarvan is € 332,40 (20%) per aansluiting. Op basis van uitsluitend onze gemeentelijke planlijst zullen er in de komende jaren ongeveer 19.000 woningen worden opgeleverd.

Dat brengt ons tot de volgende rekensom: *19.000 x 332,40 = € 6.315.600,-*
Daarmee is geen rekening gehouden met projecten die zonder gemeentelijke projectleider worden gerealiseerd of met de aansluitingen voor onderwijshuisvesting. Desalniettemin kan niet voor alle projecten op de planlijst al capaciteit worden aangevraagd, omdat de oplevering te ver in de toekomst ligt (na 2036) of te veel onzekerheden zitten tot de definitieve uitwerking van het plan. Dit bedrag is hier opgenomen om een beeld te geven van de voorfinanciering die de gemeente mogelijk moet doen (zie kanttekening hieronder).

Belangrijke kanttekeningen bij dit budget is dat dit geen definitieve uitgave betekent. De kosten zullen worden verhaald op de projectontwikkelaars. Daarnaast is de VNG nog in overleg met de Ministeries van EZK en BZK, Netbeheer Nederland, de ACM en het IPO om ervoor te zorgen dat deze aanbetalingskosten niet voor rekening van gemeenten komen. Daarmee wordt gepoogd te voorkomen dat gemeenten tegen een financiële belemmering aanlopen bij het proces van het eerder aanvragen van de transportcapaciteit. Het alternatief van de aanbetalingsregeling zal erop gericht zijn dat de wachtlijst een betrouwbaar beeld blijft geven van de daadwerkelijke vraag naar transportcapaciteit.

Zodra er meer duidelijkheid is over de precieze uitwerking van het alternatief, informeert de VNG ons hierover.

Duurzaamheid

Niet van toepassing

Participatie

Projectontwikkelaars en andere belanghebbenden krijgen de mogelijkheid om hun project aan te melden via onze website (www.alphenaandenrijn.nl/eerderaanvragen).

Financiële consequenties

Financieel is er meer sprake van een (voor)financieringsinstrument en niet iets wat tot kosten voor gemeenten leidt, waarvoor een budget nodig zou moeten zijn.

Voorheen vroegen projectontwikkelaars rechtstreeks bij de netbeheerder een netaansluiting aan. Hiervoor moesten zij dan bij realisatie aansluitkosten betalen. Dat ging buiten de gemeenten om. Nu wijzigt de procedure en moeten gemeenten namens projectontwikkelaars (waaronder gemeenten als het onderwijshuisvesting betreft) aanvragen indienen. Gemeenten moeten nu

vooraf 20% van de aansluitkosten als het ware voorschieten voor die projectontwikkelaars aan de netbeheerders. Gemeenten doen dus een voorschotbetaling aan de netbeheerders, maar tegelijkertijd bouwen de gemeenten een vordering op de betreffende projectontwikkelaars op om de voorgeschoten bedragen op de projectontwikkelaars te kunnen verhalen op het moment die netaansluitingen ook daadwerkelijk geleverd gaan worden. Dit kost de gemeenten per saldo dus niets.

Er is geen budget nodig om de betalingen te kunnen doen.

Realisatie

De aanvragen zullen vooruitlopend op het raadsbesluit, conform de eerste de beste mogelijkheid, gecoördineerd vanaf 1 oktober worden aangevraagd.

Ten aanzien van de aanbetalingen boekt de gemeente vanuit een betaalopdracht bij ieder voorgeschoten aanvraag op de balans een crediteurenpost op (te betalen aan de netbeheerders) met daartegenover eveneens op de balans een overlopende activa post/nog te verrekenen post (nog te ontvangen van de projectontwikkelaars). De begroting ('een budget') is hierbij niet van toepassing.

Bijlage(n):

- Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit onderwijshuisvesting en woningbouwprojecten Gemeente Alphen aan den Rijn 2026.